Fiyat endeksleri sana ne gösteriyor? İş değiştirirken nasıl sorunlarla karşılaşılıyor? Ekonomik mucizeler var mıdır? Bunları ve benzeri iktisadi soruları politikekonomi.net sitesindeki yazılarımda yanıtlayacağım.

> Aydın bir karga ve tilki
> Lâfonten'den bu yana devran hayli değişti,
> ilme verdi kendini şanlı karga milleti.
> Atomlar atom değil, patlamıyorlar onsuz,
> Keymbiriç'ten Harvord'a öncümüz Doktor Korvus!
> Şan etti mi şanosu Kelektironik müzik
> O da kandillerde bir! Sanatı sittirettik!
> Dün gördüm tünemişti Mülkiyye'nin damına,
> Tabiy ekonomistti iktisadın rağmına.
> Dedim, Or. Purofesör, kurtar şu memleketi!
> Sermayenin dedi marjinal müsmiriyeti!
> Ben ki tilkiyim diye postumu yitirmişim,
> Ulan, böyle tekkeye her zaman postnişinim!
> O ne kokuydu anam! Bu cins peynirlere pes!
> Rokfellerle Kaşkaval ve Maraşalımız Keyns!
> Madem en hırtı bile Aynşitayn'a muasır,
> Hayatta en hakîkî mürşit kargadır!
> Can Yücel

Kısa bir süreliğine deyip uzun bir süre yayınına ara veren politikekonomi.net sitesi yeniden canlanıyor. İzleyicileri yönlendirmeyi amaçlayan varolan iktisat site ve sayfalarından farklı olarak politikekonomi.net sitesi, konulara bilimsel yaklaşıp iktisadi anlayışı geliştirmeye uğraşıyor.

Bu hafta, politikekonomi.net sitesinde üç yazı yayımladım; 'Fiyat endeksleri', 'Görüşmeye çağrılma olasılığı işsizlik süresiyle birlikte azalıyor' ve '23 yıl 9 aylık büyüme dokuz yılda mı

gerçekleşti‘.

Fiyat Endeksleri
Başta tüketici ve üretici fiyat endeksleri olmak üzere fiyat endeksleri kitabına uygun biçimde hazırlanmasına karşın seriler gariplikler gösteriyor; anlamakta zorlanıyoruz, anladığını sananlar da yanılıyor.

Endekslerle ilgili yanılgıların temelinde, bunların uydurulabilecekleri kitapların olmadığının anlaşılamaması bulunur. Bunlar iktisadi araştırmalarda kullanılabilecek araçlar olmakla birlikte, kendi başlarına herhangi bir niceliğin bilimsel ölçümünün sonucu değildir. Alınan ekmeğin ağırlığı ya da fiyatı gibi bilimin nesnesi olacak somut bir nesnenin, ilişkinin ya da sürecin ölçülmüş niceliği değildir. [Oku]

Her yanılsama gibi, endekslerin bir şeyleri ölçtüğü yanılsaması da, gereksinimden doğar. Yoğunluk ve yaygınlığına bağlı olarak ekonominin işleyişini etkiler ve gerçek ekonomik sonuçlar doğurur. Yine her yanılsama gibi, etkisi altına aldıklarını düzenli olarak kaybettirir ve zamanla aşınır, etki ve sonuçları sönümlenir.

‘Fiyat Endeksleri’ yazımda, endekslerin teknik olarak ne olduğu konusuna giriş yapıyorum. Gerek fiyat endeksleri, gerekse bütüncül değişkenlerin gerçek değerleri konusunda incelenmeyi bekleyen birçok gariplik var.

İşe alırken yapılan bir ayrımcılık
İkinci yazım, NBER Digest’in yeni çıkan sayısında yayımlanan, müzminleşen işsizlik hali konusundaki bir yazı üzerine. Yapılan araştırmada işe başvuranın işsiz kalmış olduğu süre arttıkça işverenin onu işe almaktaki istekliliğinin azaldığı saptanmış. Yazımda buna değiniyorum. [Oku]

> Zambaklı Padişah
>
> Ne zaman elleri zambaklı padişah olursam

> Sana uzun heceli bir kent vereceğim
> Girilince kapıları yitecek ve boş!
>
> Azizim, güzel atlar güzel şiirler gibidirler
> Öldükten sonra da tersine yarışırlar, vesselam!
>
> Ece Ayhan

Bu konuyu ilginç yapan sonucunda çıkan siyaset önerisi; işverenlerin, işe başvuranların ne kadar süredir işsiz oldukları bilgisine ulaşamamaları ekonomik becerikliliği (economic efficiency) artırıyor. Araştırma, gizliliğin yalnızca özel yaşamla sınırlı kalmayıp kamuya açık yapılanlardan bazılarını da kapsaması gerektiğini bilimsel olarak hatırlatıyor. Günümüzün BBG evine dönen dünyasında işler, kendinin tersine yarışıyor vesselam.

Türk ekonomisi mucizevi mi büyüdü?
Son yazımsa, son on yıldır Türk ekonomisine neler olduğuna ilişkin. Türkiye'nin "böyük" sermayemsi sahipleri ve siyasetçileri, dolar cinsinden ulusal gelirin artışına kanıp "büyük Türkiye"nin "Güçlü Ekonomi"sinde oldukları hülyasına kapılıyor. Yazımda, dolar cinsinden ulusal gelirin, günün, dünyanın ve ülkenin koşullarında olağanın altında kalan gerçek büyümeden değil Türk Lirasının değerlenmesinden kaynaklandığını gösteriyorum. [Oku]

"Mucize" konusuna gelince, ortada bir mucize yok, akıl almaz bir durum var.

Genişletici politikaların ezici çoğunluğu, iş ve dış dengeleri kurulmuş bir ekonomide büyümeyle birlikte enflasyona yol açar; bundan dolayı bunlara enflasyonist politikalar denir.

Türkiye'de on yıldır enflasyonist politikalar uygulanıyor. Dünyadaki diğer ülkelerle karşılaştırmalı olarak bakıldığında olağanüstü olmasına karşın, enflasyon oranının yerel tarihsel bir bakışla düştüğü düşünülüyor. Enflasyonun kontrol altına alınamadığı açık olmakla birlikte enflasyon oranı, uygulanan çaptaki genişletici politikaların yol açacağı enflasyon oranının çok altındadır. Bu, çok basit bir yoldan sağlanıyor.

Enflasyonist politikalar, talebi artırır. Artan, talep edilen mal ve hizmetlerin nominal değeridir. Bunun bir bölümü arz edilen mal ve hizmetlerin artışıyla karşılansa bile mal ve hizmetlerin ilave arzı fiyat artışını gerektirir; dolayısıyla bir bölümü de artan fiyatlarla ortadan kalkar. Yani genişlemeci politikalarda büyüme ve enflasyon el ele tutmuş, birbirlerinden ayrılmayan kardeşler gibidir.

Türkiye'de on yıldır enflasyonist politikalar uygulanıyor; ancak kardeşleri birbirinden ayırarak. Şöyle ki, toplam talebin nominal değeri yükselirken dış kaynakla ithalat artırılıp içeride arz taraflı baskı uygulanıyor. Çözümü bu kadar basitken bütün dünyanın aklı başında iktisatçıları niye büyüme-enflasyon ikilemiyle cebelleşip duruyor diye düşünülebilir. Değer düzeninde köklü bir değişime yol açıp nihayetinde yeni bir uzun dönem denge noktasına doğru gelişen bir dinamiğe ulaşma olanağı bulunan üç ila beş yıllık istisnai durumlar dışında böyle bir çözüm düşünülmez bile. Nedeni, yapılabilir olmasına karşın iktisadi akla aykırılığıdır; götürüsü getirisinin kat kat üstündedir. Yani ona mal ettiğin bir malı ikiye satarsan nasıl kapış kapış giderse ama bunu aklı başında kimse yapmazsa bu da öyledir.

Süreç uzatıldıkça Türkiye'nin yaşadığı ve eşine benzerine pek rastlanılmayacak böyle bir gelişmenin yalnızca getirisi görülür. Bunun kat kat üstünde olan bedeli süreç sonuçlandığında ödenmeye başlanır. Bedel henüz gözlenmemiş de olsa ne olduğunun anlaşılması kolaydır. Dolayısıyla bir ülkede bu politikayı güden ve destekleyenlerin, kuşkuyu dışlayan ve aklı parçalayan bir zihniyetle davranmaları gerekir. Türk ekonomisi için anlaşılması zor olan şey, işlerin nasıl yapıldığı değil böyle bir zihniyetin nasıl olup da bu kadar uzun bir süre belirleyici olduğudur.

Bu aralar haberlere bakıldığında -şimdiye kadarkiler yetmemiş olacak ki- yeni bir Türk Lirasını değerlendirme dalgası başlatılmaya uğraşıldığı anlaşılıyor.

***

Sorunun saptanması anlaşılmasının yolunu açar; anlaşılması da aşılmasının. Politikekonomi.net, saplantılı ya da kuruntulu değil kuşkucu bir akılla iktisadi anlayışı

geliştirmeye doğru yol alıyor. Sizden izlemekle kalmayıp talep, görüş ve eleştirilerinizi iletmenizi, giderek katkı yapmanızı bekliyor.

